

Twee uur na Hawking

Sommige mensen zul je nooit tegenkomen, Richard Feynman, Stephen Hawking, Einstein of Majorana, het is uitgesloten. Soms kan je ze een mail of brief sturen, om vervolgens lang en geduldig te moeten wachten. (Het schijnt tegenwoordig mogelijk te zijn mails naar Einstein te sturen, waarop je tegen een geringe vergoeding daadwerkelijk antwoord krijgt.)

Voor vragen over problemen moet je bij geleerden zijn, bij de mensen die zich verdienstelijk hebben gemaakt om moeilijkheden op te lossen. Dat doet het hoofdpersonage in Herzog (1964). De hoogleraar in kwestie worstelt met grote levensproblemen die hem meer en meer boven het hoofd stijgen. Voor een oplossing schrijft hij imaginaire brieven naar degenen van wie hij een goed advies mag verwachten, Nietzsche, Eisenhower en God.

In *Extremely Loud & Incredibly Close* (2005) wordt door de jonge hoofdpersoon ook brieven geschreven. Deze roman had mijn belangstelling omdat Stephen Hawking erin optreedt. Hoe kan een fysicus een fictionele rol vervullen? Bij de aanslag op de Twin Towers is de negenjarige Oskar zijn vader kwijt geraakt, maar de jongen weigert te geloven dat het waar is, immers een lichaam is nooit gevonden. Hij hoopt de man alsnog te ontmoeten en daarbij is hulp van wetenschappers nodig, vooral van de man in Cambridge die alles weet van mogelijke werelden. Tegen het eind van de roman volgt een brief waarin Hawking de jongen uitlegt hoe het leven

van een astrofysicus is: Het is een genot te bedenken wat er allemaal mogelijk is als je je verbeeldingskracht voor wetenschappelijke doeleinden inzet. Dat klinkt vertrouwd, maar de verrassing volgt daarna als Hawking bekend: Ik zou graag dichter willen zijn.

Merkwaaardig, maar de intentie hiervan laat niet lang op zich wachten. Het is wijs dat de jonge Oskar blijft nadenken, maar hij hoeft niet te begrijpen wat al die andere New Yorkers doen. Hawking geeft hem een hint, misschien heb je het allemaal niet bedacht. Iedereen moet zijn eigen leven leiden. Het is tijd dat Oskar zijn vader vergeet. Er is een ander (onbereikbaar) universum waarin deze man aanwezig is.

Het is een prettige fictionele oplossing om ouders, kinderen en geleerden in een alternatieve wereld te plaatsen. Het bestaan van multiple universes is aantrekkelijk, maar fysisch niet zinvol en vooralsnog niet noodzakelijk.

Een ontmoeting met mensen als Stephen Hawking behoort tot de onmogelijkheden. Om in je eigen wereld te blijven is het verstandiger gebouwen en monumenten te bezoeken, de Eiffeltoren wacht op je en ook het Kremlin is binnen handbereik. Zo heb ik recentelijk ATLAS bezocht.

Bij CERN wordt deze detector gebruikt om verstrooiingen te meten en nieuwe deeltjes te analyseren. Met een select gezelschap mocht ik het meetinstrument bekijken, A Thoroidal LHC ApparatuS.

Tevoren moest ik de nodige veiligheidscontroles doorstaan. Een medische verklaring was vereist, een dosimeter onontbeerlijk, want er kwam straling vrij en ik diende te tekenen voor het afstand doen van claims omtrent een negatieve impact op mijn gezondheid. Nog steeds was het niet volledig, er kwam een irisscan om ervoor te zorgen dat ik daadwerkelijk degene was die in de lange schacht zou afdalen.

Het bleek mogelijk om op 20 maart 2013 om 18.34 uur onder leiding van onze gids Tina de detector te bezoeken. We passeren de streng beveiligde poortjes, de PAD (Personal Access Device) en krijgen een blauwe veiligheidshelm. Met de lift gaan we een etage lager, reistijd meer dan een minuut, om vervolgens honderd meter lager uit te stappen. Langs diverse hekken arriveren we op een balkon met uitzicht op de detector. Huiveringwekkend groot, een meettoestel in onmenselijke proporties. Ik maak plaatjes, maar weet eigenlijk niet wat ik moet fotograferen. Het is te groot om te onthouden, hopelijk ondersteunen de afbeeldingen mijn herinnering.

Na afloop neemt Tina ons weer mee naar boven. Dan vertelt ze dat ze vandaag twee speciale rondleidingen heeft gedaan. In de namiddag was prof. Hawking op visite. Ik ben perplex, hoe is het mogelijk? Ze ziet mijn verwondering en voegt eraan toe dat ze 's ochtends Morgan Freeman op bezoek had, de zwarte God uit Bruce Almighty. Dit is absurd, Hawking en God op een en dezelfde dag. Ze ziet mijn ongeloof en toont haar mobiel. Inderdaad, shots van Tina met de genoemde heren.

Terug bij de entree ben ik amper van mijn verbazing genezen en fotografeer de toegangsdeur met tijdsaanduiding. Tina wijst mij een karretje waarop de rolstoel is geplaatst. Met dit wagenstel is Hawking naar binnen gereden, via de MAD (Material Access Device), zonder dosimeter en irisscan, maar met blauwe veiligheidshelm.

